

DECIZIE

30 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență:

Președinte – Svetlana Filincova,

judecători – Galina Stratulat, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Dumitru Mardari,

examinând admisibilitatea recursului declarat de Cracea Natalia,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cracea Natalia împotriva lui Costinciuc Alexandru și ÎP „Agenția Servicii Publice” recunoașterea absolută a contractului de vânzare-cumpărare, încasarea în mod solidar a prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2020 prin care s-a admis apelul declarat Cracea Natalia, s-a casat parțial hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 3 septembrie 2019 și s-a pronunțat o hotărâre nouă de respingere a acțiunii, ca fiind tardivă,

c o n s t a t ă:

La 18 iulie 2017, Cracea Natalia, s-a adresat în instanța de fond, cu cerere de chemare în judecată, concretizată pe parcursul examinării cauzei împotriva lui Costinciuc Alexandru și ÎP „Agenția Servicii Publice” prin care a solicitat recunoașterea absolută a contractului de vânzare-cumpărare, a automobilului de marca Mercedes-Benz 250 D, încheiat la data de 22 noiembrie 2011, încasarea în mod solidar a sumei achitate pentru procurarea automobilului în mărime de 3800 euro, încasarea în mod solidar a cheltuielilor suportate în cadrul procesului penal pe teritoriul statului român care constau din cheltuieli pentru asistența juridică în mărime de 2920 lei RON, echivalent a 13133,80 lei, conform cursului oficial la data achitării la 11 iulie 2017 și 06 decembrie 2017, cheltuieli pentru deplasări în România în sumă de 18109,88 lei și încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei.

În motivarea acțiunii a indicat, că la 22 noiembrie 2011, Costinciuc Alexandru, prin contractul de cumpărare-vânzare, a vândut Nataliei Cracea contra sumei de 3800 euro, autoturismul de model Mercedes 250 D, numărul caroseriei: XXX, a/f 1992, culoare „sur închis” și numărul de înmatriculare XXX, care l-a momentul procurării era înmatriculat pe numele acestuia.

La 11 august 2016, fiul său, Cracea Eugeniu, împuternicit prin contract de comodat să călătorească în spațiul Uniunii Europene, a fost stopat în România, cu autoturismul în P.T.F. Sculeni, loc. Sculeni, comuna Victoria, județul Iași și după

verificarea actelor de înmatriculare ale autoturismului, s-a constatat că autoturismul în cauză figurează ca fiind furat în Uniunea Europeană, prin urmare, autoritățile române i-au reținut automobilul în vederea confiscării, fiindu-i întocmit dosar penal de către autoritățile române.

Ca urmare, a contactat „Centrul resurselor informaționale de Registrul de stat al transporturilor.

La 14 septembrie 2016, i s-a comunicat că autoturismul dat, a fost înmatriculat la 22 noiembrie 2011, de către ea cu numărul de înmatriculare XXX, iar actele ce au servit drept temei la prima înmatriculare a mijlocului de transport au fost nimicite.

Reclamanta a indicat că, a depus toate diligențele necesare prin care să arate autorităților române și anume Judecătoria Iași și Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași că dosarul de urmărire penală nr. 12735/P/2016, este greșit deschis, ea fiind cumpărător de bună-credință, prezentând astfel toate documentele justificative, însă încercările sale de a i se restitui bunul sechestrat, de a stinge cauza penală și de a dovedi nevinovăția sa cu privire la furtul autoturismului în litigiu, dar fără nici-un răspuns, motivându-i-se din partea parchetului de pe lângă Judecătoria Iași că s-a făcut o cerere de restituire din partea așa zisului proprietar din România și respingându-i orice posibilitate de contestare.

Consideră că în momentul înmatriculării automobilului I.P. „Agenția Servicii Publice” urma să verifice mijlocul de transport prin intermediul bazei de date „Interpol”.

La 6 februarie 2017, a înaintat o notificare și lui Costinciuc Alexandru, prin care a solicitat ca părți vinovate în acest fapt, să-i restituie suma achitată în mărime de 3800 euro.

Prin încheierea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 21 ianuarie 2019, s-a admis în parte excepția de tardivitate invocată de reprezentantul pârâtului Costinciuc Alexandru.

S-a respins acțiunea în partea ce ține de recunoașterea nulității contractului de vânzare-cumpărare a automobilului de marca Mercedes-Benz D încheiat la 22 noiembrie 2011, ca fiind depusă peste termenul de prescripție.

S-a respins excepția de tardivitate invocată, în partea pretențiilor privind încasarea în mod solidar a sumei achitate pentru procurarea automobilului în mărime de 3800 euro, încasarea în mod solidar, a cheltuielilor suportate în cadrul procesului penal pe teritoriul statului român care constau din cheltuieli pentru asistență juridică în mărime de 2920 lei RON, echivalent a 13133,80 lei, conform cursului oficial la data achitării 11 iulie 2017 și încasarea în mod solidar, a prejudiciului moral în sumă de 10000 lei.

S-a respins cererea avocatului Iosip Andrei privind compensarea cheltuielilor de judecată pârâtului Costinciuc Alexandru, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 4 aprilie 2019, s-a admis recursul declarat de Cracea Natalia, fiind casată încheierea Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 21 ianuarie 2019, în partea admiterii excepției de tardivitate, și în această parte emisă o nouă încheiere prin care s-a respins excepția de tardivitate în pricina civilă, ca fiind neîntemeiată.

În rest încheierea a fost menținută.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 3 septembrie 2019 s-a respins acțiunea înaintată de Cracea Natalia către Costinciuc Alexandru și I.P. „Agenția Servicii Publice” în partea ce ține de recunoașterea nulității contractului de vânzare-cumpărare a automobilului de marca Mercedes-Benz 250 încheiat la 22 noiembrie 2011, ca fiind depusă peste termenul de prescripție.

S-a respins acțiunea înaintată de Cracea Natalia către Costinciuc Alexandru și I.P. „Agenția Servicii Publice” în partea pretențiilor privind încasarea, în mod solidar, a sumei achitate pentru procurarea automobilului în mărime de 3800 euro, încasarea, în mod solidar a cheltuielilor suportate în cadrul procesului penal pe teritoriul statului român care constau din cheltuieli pentru asistența juridică în mărime de 2920 lei RON, echivalent a 13133,80 lei, conform cursului oficial la data achitării 11 iulie 2017 și 06 decembrie 2017, cheltuieli pentru deplasări în România în sumă de 18109,88 lei MDL și încasarea solidară a prejudiciului moral, în sumă de 10000 lei, ca neîntemeiată.

S-a respins cererea înaintată de Cracea Natalia privind compensarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 2 octombrie 2019, Cracea Natalia, a declarat apel solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2020, a fost admis apelul declarat de Cracea Natalia.

S-a casat hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 3 septembrie 2019, în partea respingerii acțiunii înaintate de Cracea Natalia ca fiind neîntemeiată și în această parte, s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care:

S-a respins pretențiile înaintate de Cracea Natalia către Costinciuc Alexandru și ÎP „Agenția Servicii Publice” privind obligarea solidară la repararea prejudiciului și la compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind prescrise.

În rest hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 3 septembrie 2019, în partea respingerii ca fiind tardivă a pretenției privind declararea nulă a contractului de vânzare-cumpărare, s-a menținut.

La 24 iunie 2020, Cracea Natalia a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2020 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 3 septembrie 2019 și emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În motivare a invocat că, nu este de acord soluția instanțelor ierarhic inferioare.

Examinând acțiunea instanța eronat a interpretat și a aplicat prevederile art. 216, 271, 233 Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) fără a ține cont că acțiunea este înaintată în temeiul art. 217 Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019).

Obiectul acțiunii este recunoașterea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare, încasarea în mod solidar a prejudiciului material și moral, iar prevederile art. 216, 271, 233 Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) nu sunt aplicabile.

Recurentul a indicat că curgerea termenului de prescripție, nu putea fi calculat din 11 septembrie 2016, dar de la 24 martie 2017, când Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași prin ordonanța nr.92/11/1/2017, a respins plângerea privind restituirea autoturismului, adică de la data când au fost epuizate toate căile de atac.

Prin contractul de cumpărare-vânzare a automobilului litigios, Costenciuc Alexandru s-a obligat în temeiul art.764 a Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) să predea automobilul fără vicii de natură juridică, iar în situația respectivă nu poate invoca nevinovăția acestuia.

Examinând cauza instanțele investite cu judecarea fondului nu au stabilit corect situația de fapt și de drept a litigiului.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 5 martie 2020.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Recurentul a indicat că, a recepționat decizia motivată a instanței de apel la 6 mai 2020, prin intermediul oficiului poștal.

Potrivit scrisorii de comunicare, instanța de apel a expeditat părților decizia motivată la 26 mai 2020.

Cererea de recurs a fost declarată la 26 iunie 2020, respectiv, în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Astfel, la 20 iulie 2020, instanța de recurs a comunicat intimaților recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat la 23 iulie 2020 de către Agenția Servicii Publice și la 29 iulie 2020 de către intimatul Costinciuc Alexandru, potrivit avizelor de recepție (f. d. 99-100 Vol. II).

La 22 august 2020, Agenția Servicii Publice a depus referință pledând pentru respingere recursului.

La 01 septembrie 2020, Costinciuc Alexandru a depus referință menționând că, din moment ce recurentul a formulat argumentele de închiere a unui act juridic prin dol, instanța de judecată le-a examinat prin prisma nulității relative și nu a celei absolute și corect au determinat termenul adresării în instanța de judecată.

A solicitat respingere recursului.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 16 septembrie 2020 recursul declarat de Cracea Natalia, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Conform art. 444 Cod de procedură civilă, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții

Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În condițiile art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Astfel, Cracea Natalia considerând ca i-a fost încălcat un drept fundamental s-a adresat cu o acțiune un instanța de judecată, în vederea apărării drepturilor sale.

Instanța de apel judecând apelul declarat de Cracea Natalia a admis apelul Nataliei Cracea și a respins acțiunea ca fiind prescrisă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, prin procesul-verbal de indisponibilizare nr. 827/932/11.09.2016, automobilul marca Mercedes 250 D a fost ridicat de către PTF Sculeni, localitatea Sculeni, comuna Victoria, Județul Iași, România.

Astfel, la 11 septembrie 2016 Cracea Natalia cunoștea despre încălcarea dreptului său și apariția circumstanțelor și situației care îi permiteau adresarea cu acțiune în instanță, pentru a-și apăra drepturile încălcate.

Colegiul a reținut că din această dată Cracea Natalia urma, în termen de 6 luni, să își apere și revendice dreptul pretins a fi încălcat, prin înaintarea unei cereri de chemare în judecată.

Instanța de apel a conchis că, Cracea Natalia a cunoscut despre încălcarea dreptului său cel târziu 11 februarie 2017, dar s-a adresat cu acțiune abia la 18 iulie 2017, contrar prevederilor art. 233 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) cu depășirea termenului de 6 luni.

Examinând cauza în ordine de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază critic constatările instanței de apel.

Din materialele dosarului se deduce că, Cracea Natalia la 18 iulie 2017 a depus în instanța de judecată cererea de chemare în judecată prin care a solicitat recunoașterea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare din 22 noiembrie 2011 încheiat între Costinciuc Alexandru și Cracea Natalia și încasarea sumei achitate pentru procurarea automobilului.

În cuprinsul cererii de chemare în judecată reclamanta a invocat că contractul de vânzare-cumpărare din 22 noiembrie 2011 încheiat între Costinciuc Alexandru în calitate de vânzător și Cracea Natalia în calitate de cumpărător este un act juridic nul, deoarece a fost încheiat prin comportament dolosiv sau viclean, făcând trimitere la prevederile art. 207, 217, 219, 228 din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019).

Instanța de recurs reține că, potrivit procesului-verbal de disponibilizare nr. 827/932 din 11 septembrie 2016 autoturismul de marca Mercedes tip 250D, cu

numărul de înmatriculare XXX a fost indisponibilizat la sediul PPF Sculeni și sigilat, deoarece autoturismul în cauză figurează ca fiind furat în Uniunea Europeană.

Ca urmare, la 01 martie 2017 Cracea Natalia a înaintat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași o plângere prin care a solicitat restituirea automobilului indisponibilizat de organele de poliție la 11 septembrie 2016.

Prin ordonanța Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași din 24 martie 2017 plângerea Nataliei Cracea s-a respins.

Potrivit art. 233 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) persoana îndreptățită are dreptul să ceară anularea actului juridic pentru temeiurile stipulate la art.227, 228 și 230 în termen de 6 luni de la data când a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulării.

Instanța de recurs atestă că, la adoptarea actului de dispoziție, instanța de apel urma să efectueze o analiză mai amplă a suportului probator prezent la materialele cauzei, raportându-l la normele de drept ce guvernează raportul litigios, pentru a constata circumstanțele importante ale pricinii inclusiv temeiurilor și pretențiilor care au generat apariția litigiului.

Or, instanța de apel pe linia cercetării temeiniciei hotărârii apelate, are sarcina de a verifica dacă faptele și împrejurările reținute prin hotărârea atacată reprezintă adevărul material, complet și cert întemeiat. Pentru a putea efectua acest control, în apel, este necesar a se cunoaște care a fost starea de fapt reținută de instanță.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Colegiul constată că în speță, din înscrisurile prezentate și anume ordonanța Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași din 24 martie 2017 atestă începutul curgerii dreptului la acțiune a reclamantului.

Or, prin contestarea procesului-verbal de indisponibilizare din 11 septembrie 2016, reclamanta s-a folosit de calea de atac prevăzută de legislația României și astfel, a epuizat toate încercările de restituire a automobilului.

Conform art. 272 alin. (1) din Codul civil, (în redacția de până la 01 martie 2019) termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

În speță, dreptul la acțiune pentru Cracea Natalia s-a născut la 24 martie 2017, data emiterea ordonanței Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași, prin care i s-a comunicat acesteia că ordonanța nu mai poate fi contestată și este irevocabilă.

Raportând data depunerii prezentei acțiuni în judecată, 18 iulie 2017, rezultă că dreptul la acțiune al reclamantului nu era prescris la momentul înaintării cererii de chemare în judecată.

Astfel fiind, în temeiul art. 232 alin. (1) coroborat cu art. 272 alin. (1) din Codul civil, (în redacția de până la 01 martie 2019), instanța de apel eronat a respins ca prescrisă acțiunea reclamantului.

De asemenea, instanța de recurs menționează că, în motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a invocat nulitatea absolută a contractului de vânzare-cumpărare din 22 noiembrie 2011 încheiat între Costinciuc Alexandru și Cracea Natalia, însă instanța urma să manifeste rol activ în vederea clarificării aplicării temeiului de drept reieșind din obiectul acțiunii și probele anexate la materialele dosarului și să dea încadrarea juridică corectă a faptei.

Art. 25 alin.(1) din Codul de procedură civilă reglementează că instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

Astfel, chiar dacă, reclamantul a indicat temeiurile de drept ale cererii sale, dispozițiile art. 207, 217, 219, 228 din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019) care prevăd nulitatea absolută, în baza rolului diriguitor prevăzut de art.9 din Codul de procedură civilă instanța de apel urma să dea încadrarea juridică a cererii de chemare în judecată reieșind din situația de fapt.

Colegiul consideră că instanța de apel a preluat concluziile contradictorii a primei instanțe, iar concluzia făcută, este nemotivată și necesită o analiză mai amplă a circumstanțelor cauzei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că, nu este sarcina sa de a substitui instanțele judecătorești naționale în procesul de interpretare a legislației naționale. Le revine, în primul rând, autorităților naționale, îndeosebi instanțelor judecătorești, să soluționeze problemele apărute la interpretarea acesteia.

Acest principiu se aplică, în special, interpretării de către instanțele judecătorești a prevederilor cu caracter procedural, cum ar fi termenul de prescripție pentru inițierea acțiunilor judecătorești.

Totodată, instanța de recurs menționează că nu poate exercita controlul judiciar asupra hotărârii pronunțate, iar analizarea, direct în faza recursului, a motivelor ar duce la privarea părții de un grad de jurisdicție și implicit la încălcarea principiului "non omisso medio", ceea ce este inadmisibil.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza va examina cu atenție toate probele administrate în cauză, și legea aplicabilă speței pronunțând soluția pe baza acestora, în raport de intima sa convingere și ca urmare să emită o decizie legală și întemeiată.

În baza art. 432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Astfel, acest temei devine incident în cazul în care normei juridice i s-a atribuit un mai mare grad de abstracție sau aceasta suscită îndoieli la aplicare, iar instanța, aplicând norma respectivă, a extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers – a exclus ipoteze concrete din aria de ipoteze pe care le acoperă norma juridică respectivă.

În acest sens poate fi privită situația în care instanța a dat o calificare corectă raportului juridic material litigios, corect a determinat norma aplicabilă, însă din cauza înțelegerii incorecte a sensului acesteia, a tras o concluzie greșită cu privire la drepturile și obligațiile părților.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat încălcarea normelor de drept material și deoarece eroarea judecătorească nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Cracea Natalia de a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2020 și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1), lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Cracea Natalia.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2020, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cracea Natalia împotriva lui Costinciuc Alexandru și ÎP „Agenția Servicii Publice” recunoașterea absolută a contractului de vânzare-cumpărare, încasarea în mod solidar a prejudiciului material și moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari